IT'S KAUNASTIC

TARPKARIO STUDENTAS

1. INŽINIERIAUS A. JOKIMO NAMAS
Vydūno al. 17

Įsteigus Lietuvos universitetą netrukus jame ėmė rastis studentų sąjungos. 1922 m. lapkričio 11 d. įsisteigė lietuvių studentų tautininkų korporacija „Neo-Lithuania", po kelerių metų imtas svarstyti visos Lietuvos jaunimo organizavimo į vieną plačią tautinio jaunimo srovę klausimas. 1927 m. spalio 8 d. – „Jaunosios Lietuvos" veiklos pradžia. Jaunimo organizacija įsteigta baroko elementų turinčiame mediniame name Žaliakalnyje, priklausiusiame inžinieriui Antanui Jokimui. Čia gyveno ilgametis organizacijos pirmininkas ir būsimasis teisininkas Benediktas Grėbliūnas-Grėbliauskas. Nuo 1929 m. sąjungos šefas buvo prezidentas A. Smetona, garbės nariai – kunigas Juozas Tumas-Vaižgantas, profesorius Izidorius Tamošaitis ir Vydūnas. 1940 m. organizacija turėjo daugiau nei 30 tūkst. narių.

2. KORPORACIJOS „NEO-LITHUANIA" RŪMAI
Parodos g. 26

Kaip ką tik sužinojote, „Neo-Lithuania" buvo pirmoji organizacija tarpukario Vytauto Didžiojo universitete. Jos nariai buvo skatinami geriau pažinti savo krašto tradicijas, kultūros paminklus. Naujai formuojamoms šventėms studentai kūrė dainas, žodinį palikimą, organizuodavo paskaitas, renginius, kurių metu garsūs visuomenės veikėjai diskutuodavo aktualiais klausimais, skatindavo nepamiršti savo šaknų ir paročių. Išskirtinis korporacijos akcentas – gausi ir įvairi atributika. 1928 m. buvo pastatyti architekto Edmundo Alfonso Fryko suprojektuoti korporacijos rūmai, kurie tapo veiklos židiniu.

Dati reikšmingiausia korporacijos metinė šventė – jos gimtadienis, vadintas Alučiu. Artimiausią sekmadienį prieš lapkričio 11 d. būdavo organizuojama eisena į Vytauto bažnyčią išklausyti J. Tumo-Vaižganto aukojamų mišių. Na, o tradicinis gėrimas vakarinėje šventės dalyje buvo alus.

3. M. ŽILINSKO DAILĖS GALERIJA
Nepriklausomybės a. 12

Pirmoji Lietuvos egiptologė Marija Rudzinskaitė-Arcimavičienė (1885–1941) gyvenimą paskyrė šio egzotiško krašto istorinio palikimo tyrimui. Aukštųjų moterų kursų Kaune absolventė (1908 m.) kurį laiką praleido Maskvoje, spėjama, ten, pamačiusi Senovės Egipto rinkinį dailės muziejuje, susižavėjo ir pasuko šia kryptimi. Grįžusi į Lietuvą 1922–1939 m. su pertraukomis dėstė universitete, buvo Humanitarinių mokslų fakulteto docentė. M. Rudzinskaitė-Arcimavičienė tris kartus lankėsi Egipte, kasinėjo Gizoje. Šių ekspedicijų metu suformavo kolekciją, kurią naudojo kaip vaizdinę medžiagą paskaitose. Visgi tik po mirties mokslininkės darbas ir sukaupta kolekcija buvo tinkamai įvertinti. Iki rekonstrukcijos M. Rudzinskaitės-Arcimavičienės kolekciją buvo galima pamatyti M. Žilinsko dailės galerijoje.

4. ATEITININKŲ RŪMAI (DAB. KTU KULTŪROS IR RENGINIŲ CENTRAS)
Laisvės al. 13

Lietuviška katalikiško jaunimo organizacija „Ateitininkai" susikūrė dar iki Pirmojo pasaulinio karo. Vienas iš federacijos principų – visuomeniškumas – buvo įgyvendinamas aktyviai dalyvaujant visuomenės kultūriniame, visuomeniniame ir religiniame gyvenime, organizuojant savitarpio pagalbą ir ugdymą. Visa tai turėjo įkūnyti ir padėti įgyvendinti būstinė Kaune, dar 1926 m. suprojektuota Felikso Vizbaro ir netrukus renovuota A. Šalkausko. Pirmame rūmuose aukšte veikė ateitininkų organizacijos, jų leidinių redakcijos. Kituose aukštuose – renginių salės, kirpykla, skaitykla, biblioteka, studentų bendrabutis. Ateitininkų rūmuose studenčių ateitininkių draugovė išlaikė studentų valgyklą, Studentų ateitininkų technikų vyrų korporacija „Grandis" reguliariai susitikdavo broliškuose kavos gėrimuose, kuriuos vadino „Grandkava".

5. KONRADO KAVINĖ
Laisvės al. 45

Tarpukariu šią dar XIX a. atidarytą kavinę itin mėgo Kauno inteligentija, ypač – menininkai. Pastarieji dažniausiai susirinkdavo apie 12–15 valandą. Sakoma, kad vidurdienį imdavo rinktis patys ištikimiausieji arba prisiekusieji: Liudas Gira, Levas Karsavinas, Petras Vaičiūnas, Faustas Kirša, Juozas Vaičkus... Taip pat šią kavinę mėgo ir žurnalistai, kurie patys pirmieji perduodavo gandus, dalindavosi žiniomis, sensacijomis. Gatvėje dažnai galėdavai išgirsti dialogą: „Kur susitiksim?" – „Pas Konradą." Okupacijos metais pervadinta į „Tulpę", o atkūrus Nepriklausomybę virtusi parduotuve, iš viso kavinė nugyveno beveik pusantro šimto metų. Pavadinimas „Tulpė" įamžintas Laisvės alėjos grindinyje.

6. SPAUDOS FONDO KNYGYNAS
Laisvės al. 86

„Spaudos fondas" – knygų leidybos, mokslo priemonių gaminimo, spausdinimo ir prekybos kooperatyvinė bendrovė, įkurta Lietuvos mokytojų profesinės sąjungos ir veikusi 1921–1940 m. Organizacijos veikla prasidėjo nuo leidybos ir prekybos – veikė apie 13 knygynų visoje Lietuvoje. Vėliau įsteigtos mokslo priemonių dirbtuvės, įmonė įsigijo spaudos mašinų, įrengė cechą. Bendrovė leido grožinės literatūros veikalus (Maironio, Vaižganto, Vinco Krėvės ir kt.), vadovėlius, mokslo populiarinimo, technninės literatūros knygas, o ir Lietuviškąją enciklopediją, kuriai straipsnius rengė Vytauto Didžiojo universiteto profesoriai, kiti inteligentai.

7. KINO TEATRAS „ODEON" (DAB. KAUNO VALSTYBINIS LĖLIŲ TEATRAS)
Laisvės al. 87A

Nors pats kinas kauniečiams tarpukariu jau nebuvo naujiena, tačiau iki „Odeon" nebuvo specialios, kino teatrui pritaikytos vietos. Pastatas pagal Jono Saleneko projektą baigtas statyti 1925 m. pabaigoje ir priskiriamas istoristiniam stiliui su miestietiškais art deco elementais. Atidarymo išvakarėse inspektoriai konstatavo, kad patalpa yra jauki, maloni ir pritaikyta žiūrovui. Tai buvo moderniausias kino teatras visoje Lietuvoje, 1926 m. parodytas pirmasis garsinis filmas, 1936 m. čia buvo parodytas ir pirmasis Lietuvoje 3D filmas – kompanijos „Metro Goldwyn Mayer" trijų matmenų kino juosta „Audioscopiks". Čia mėgo lankytis ir studentai. Dar iki karo „Odeon" virto „Glorija", okupacijos metais vadinosi „Baltija", „Pionieriumi". 1960 m. kino teatras pavirto lėlių teatru, tebeveikiančiu ir dabar.

8. VALSTYBĖS TEATRAS (DAB. KAUNO VALSTYBINIS MUZIKINIS TEATRAS)
Laisvės al. 91

Teatras Miesto sode, greta naujo prospekto, vėliau virtusio Laisvės alėja, pastatytas dar caro gubernijos laikais, 1891 metais. Kaunui tapus Laikinąja sostine, darbą čia pradėjo Steigiamasis Seimas. Tarpukariu pastatas atnaujintas, čia pradėjo veikti pirmasis profesionalus lietuviškas teatras. Jis, žinoma, buvo populiarus, o bilietų kainos – įkandamos ne visiems. Pikantiška istorija: 1929 m. vasario 15 d., Studentų dieną, įvyko studentų eisena į Valstybės teatrą, buvo reikalaujama pigesnių bilietų studentams. Policija jaunimą išvaikė, organizatoriai nubausti universitete.

9. STUDENTŲ TECHNINĖS DRAUGIJOS KINO TEATRAS S.T.D.
Gedimino g. 40A

Studentų techninės draugijos kino teatras S.T.D. (rasite jį kieme už koldūninės ir Kauno Dievo malonės baptistų bažnyčios) veikė nuo 1929 m. R. Skipičio namuose. Jau iš anksto buvo aišku, jog S.T.D. bus tik salė filmams rodyti ir netaps tikru kino teatru. Studentų pageidavimai buvo kuklūs: filmams rodyti jiems užteks nedidelės patalpos, nereikia net patalpos bilietų kasai ar erdvės žiūrovams rinktis prieš patenkant į kino salę. Salė dienos metu buvo naudojama kaip 120 studentų talpinanti valgykla.

10. LIETUVOS UNIVERSITETO II RŪMAI
Gedimino g. 43

Rusijos imperijos laikais pastatas priklausė Kauno tvirtovės statinių kompleksui, jame veikė Inžinierių valdyba. 1925 m. statinį perėmė Lietuvos valstybė ir įkūrė jame II Lietuvos universiteto rūmus. Iš pradžių jame veikė Medicinos ir Technikos fakultetai. Pastato kieme veikė laboratorija – zootomikumas. 1932 m. universitetas pastatus perdavė Vidaus reikalų ministerijai, bet faktiškai jais naudojosi dar septynerius metus. Dabartinė kauniečių karta šį pastatą žino kaip vienus iš KTU rūmų, o prieš keletą metų jį įsigijo Kauno prekybos, pramonės ir amatų rūmai.

11. DIDIEJI UNIVERSITETO RŪMAI / PROF. KAZIMIERO VASILIAUSKO MEDŽIAGŲ ATSPARUMO LABORATORIJA
Gedimino g. 50

Pastatas buvo sumanytas kaip valstybės spaustuvė. Jos statybai 1923 m. buvo paskelbtas pirmasis tarptautinis architektūros konkursas nepriklausomoje Lietuvoje. Vokietis Henrikas Fiseris profesionaliai suprojektavo spaustuvės funkcijas atitinkantį gamybinį pastatą, suteikdamas jam modernizuoto vokiečių klasicizmo išorę ir funkcionalų vidų – erdves ateityje ar bet kada prireikus buvo galima nesunkiai keisti. Jų pritaikymą Vytauto Didžiojo universiteto Centriniams rūmams parengė Vytautas Landsbergis – Žemkalnis, tuo metu jaunas ir perspektyvus architektas, studijavęs ir Lietuvos universitete. Pastate veikė administracija,biblioteka, T. Ivanausko muziejus, Matematikos ir gamtos, Humanitarinių mokslų ir Teologijos – filosofijos fakultetai. Šiandien KTU priklausančiame pastate išsaugota medžiagų atsparumo laboratorija, kurią 1923 m. įkūrė prof. Kazimieras Vasiliauskas. Visuomenei pristatomi unikalūs, puikiai veikiantys laboratoriniai medžiagų atsparumo prietaisai.

12. VDU MEDICINOS FAKULTETAS / ANATOMIJOS INSTITUTO MUZIEJUS (DAB. LSMU CENTRINIAI RŪMAI)
A. Mickevičiaus g. 9

Ir šiandien veikiančio Anatomijos muziejaus kolekcijos pagrindą sudaro 1920–1940 m. profesoriaus Jurgio Žilinsko ir jo bendražygių surinkti muziejiniai preparatai. VDU Medicinos fakulteto rūmai buvo pastatyti pirmojo Anatomikumo vietoje 1932 m. pabaigoje pagal architekto V. Dubeneckio projektą. Anatomijos muziejus nuo 1933 m. iki šių dienų yra toje pačioje vietoje – vakarinio fligelio trečiame aukšte. Eidami į jį atpažinsite režisieriaus Karolio Kaupinio filme „Nova Lituania" matytas erdves.

13. GYVENAMASIS NAMAS
A. Mickevičiaus g. 15

Šiame name 1932–1940 m. gyveno archeologė, filosofijos mokslų daktarė, Kalifornijos universiteto profesorė Marija Alseikaitė-Gimbutienė (1921–1994). 1938 m. mergina įstojo į Vytauto Didžiojo universitetą ir studijavo lituanistiką-baltistiką, studijų metu klausė Vinco Mykolaičio-Putino, Balio Sruogos, Vinco Krėvės paskaitų, kurias įvardijo kaip nepaprastai reikšmingas. M. Gimbutienė vadovavo archeologinių paminklų tyrinėjimams įvairiose šalyse, bendradarbiavo archeologijos leidiniuose, enciklopedijose. Ji atvėrė kelius archeomitologijai – naujai mokslo šakai, kuri apjungė archeologiją, lingvistiką, etnologiją ir religijotyrą. Tai tapo iššūkiu tradicinei archeologijai, kuri tenkinosi kasinėjimu ir radinių aprašymu. Į JAV pasitraukusi M. Gimbutienė 1994 m. tapo atkurtojo VDU garbės daktare.

14. PIRMIEJI LIETUVOS UNIVERSITETO RŪMAI
A. Mickevičiaus g. 37

Neoklasicistinis rūmų pastatas mena dar Rusijos imperijos laikus, visgi jo interjeras – novatoriškas, kadangi Kaune pirmą kartą buvo panaudotos geležbetoninės perdangos. 1919 m. rūmai atiteko Aukštiesiems kursams, o 1922 m. juos perėmė Lietuvos universitetas. Šis pastatas buvo pagrindiniai ir vienintelai Lietuvos universiteto rūmai iki 1927 m. (vėliau pavadinti Pirmaisiais rūmais). 1923–1926 m. Humanitarinio fakulteto dėstytojų dirbo ir Antanas Smetona, kuris dėstė etiką, skaitė Platono filosofijos, poetikos, lietuvių kalbos stilistikos kursus. Šiandien čia veikia KTU Socialinių, humanitarinių mokslų ir menų fakultetas.

15. ŽEMĖS ŪKIO RŪMAI
K. Donelaičio g. 2

Digūs pietūs svarbūs viso pasaulio studentams, ne išimtis ir krimtusieji aukštąjį mokslą Laikinojoje sostinėje. Iš reklaminių skelbimų to meto spaudoje galima suprasti, jog studentų valgyklos buvo labai reikalingos. 1931 m. „Lietuvos žiniose" rasta tokio pobūdžio žinutė: „Lietuvos Aukštųjų mokyklų klausytojams remti draugijos studentų valgykloj su moderniškai įrengta virtuve duodami kasdien nuo 12 iki 4 val. sotūs ir sveiki pietūs <...> Žemės ūkio rūmai, Duonelaičio 2." Studentai čia galėjo papietauti pigiau nei kiti: „Studentams iš 2 valgių už 1 Lt, iš 3 valgių už 1 Lt 20 ct ir ne studentams iš 3 valgių už 1 Lt 50 ct."

16. PAMINKLAS ALGIRDUI JULIUI GREIMUI
K. Donelaičio g. 52

Algirdas Julius Greimas (1917–1992) – lietuvių ir prancūzų semiotikas, kalbininkas, mitologas. 1934–1936 m. jis studijavo teisę Vytauto Didžiojo universitete, priklausė studentų korporacijai „Neo-Lithuania". Vėliau Grenoblio universitete gilinosi į kalbotyrą. Paryžiuje įkūrė semiotikos mokyklą, kuri iki šių dienų vertinama pasauliniame kontekste. Svarbu ir tai, kad Greimas ilgus dešimtmečius įvairiais kultūros ir visuomenės klausimais rašė į išeivijos spaudą, atkūrus Nepriklausomybę – jau į Lietuvos spaudą. Laikėsi tvirto principo neatsisakyti, jei lietuviško leidinio redaktorius prašo ką nors parašyti.

Paminklas greta VDU Pedagogų rengimo centro semiotikui atidengtas 2017 m. pabaigoje, jo autorius – Stasys Žirgulis.

17. VDU REKTORATO RŪMAI
K. Donelaičio g. 58

XIX a. pabaigoje, Kauną juosiant tvirtove, šis pastatas iškilo kaip jos Inžinierių valdybos viršininko rezidencija. 1919 m. jame įsikūrė Lietuvos Respublikos švietimo ministerija, o 1921–1940 m. veikė Ministrų kabinetas. Antrame aukšte buvo įrengtas tarnybinis butas, kuriame keletą metų gyveno užsienio reikalų ministras Stasys Lozoraitis. Sovietų okupacijos metais pastate buvo įkurdintas Mokslo ir technikos komitetas, vėliau veikė vienas iš tuometinio Kauno politechnikos instituto fakultetų, prekybos ir kulinarijos mokykla. Šiandien pastate įsikūręs Vytauto Didžiojo universiteto rektoratas, veikia diplomatų S. ir S. Lozoraičių muziejus.

2022 m. Lietuvos universiteto šimtmečio proga rūmuose atidaryta ilgalaikė ekspozicija „Vivat Universitas Vytauti Magni". Ji pasakoja apie universiteto gyvenimą nuo pat įsteigimo, veiklos egzilyje pokariu iki atkūrimo 1989-aisiais ir šiandienių darbų. Interaktyvioje parodoje susipažinsite su universiteto simboliais, studentų korporantų ir profesūros asmeniniais daiktais, gamtos laboratorijų ir muziejų palikimu.

18. BUVĘ LENKŲ SMULKAUS KREDITO DRAUGIJOS RŪMAI
K. Donelaičio g. 76

Regionas Nevėžio dešiniajame krante vietos lenkų buvo vadinamas Liauda. XX a. pirmojoje pusėje čia vis dar gyveno neturtingi lenkų bajorai. Iš Liaudos kaimų buvo kilę nemažai lenkų studentų, besimokiusių Vytauto Didžiojo universitete. 1928 m. gegužės 3 d. įkurta VDU lenkų studentų korporacija taip ir pavadinta – „Lauda". Korporantai įsikūrė naujuose Edmundo Fryko projektuotuose Lenkų smulkaus kredito draugijos rūmuose (pastatas ir šiandien išlaikė bankinę paskirtį). Čia vyko susitikimai, mokymai, paskaitos, buvo minimos Lenkijos šventės, korporantai drauge eidavo į mišias, draugija prižiūrėjo, kad jos nariai neturėtų skolų universitete. Atėjus karui korporacijos studentai priglobė pabėgėlius iš Lenkijos, vyko kovoti į Lenkiją ar prisijungė prie Lietuvos partizaninio judėjimo.

19. UNIVERSITETO III RŪMAI (NEIŠLIKĘ, DAB. BLC VERSLO LYDERIŲ CENTRAS)
V. Putvinskio g. 53

Universitetui augant reikėjo naujų pastatų, tad LR Vyriausybė 1926 m. leido perimti trijų aukštų namą iš Finansų ministerijos V. Putvinskio gatvėje (tuo metu Kalnų g.). Tai buvo XIX a. II p. statytas kariuomenės ceikhauzas – amunicijos ir aprangos sandėlis, kuriame vėliau veikė Matų, saikų, svarstyklių ir probavimo rūmai, Prekybos departamentas, Mokesčių departamentas ir kt. 1929 m. Lietuvos universitetas išsikėlė į buv. Valstybės spaustuvės rūmus (dab. Gedimino g. 50). 1929–1940 m. pastate buvo įsikūrusi Valstybės kontrolė.

20. „DIENOCENTRO" RŪMAI
Laisvės al. 55

Visas V. Landsbergio-Žemkalnio projektuotas pastatas iškilo vos per vienerius metus. 1932 m. viršutiniuose aukštuose įsikūrė „Dienocentro" bendrovės administracija, o apatiniuose, be kirpyklos ir parduotuvės, veikė pieno baras, mėgtas ir aplink studijavusių jaunuolių. Šalį okupavus sovietams statinys pritaikytas akademinei veiklai ir pastatas perduotas Žemės ūkio akademijai, tačiau po kurio laiko, siekiant priminti simbolinę šios vietos vertę, čia ir vėl pradėjo veikti pieno baras ir kavinė. Kauniečiai puikiai prisimena skaniausias čia valgytas bandeles ir sūrelius, gertus pieno kokteilius ir kakavą. Čia galėjai atsigerti netgi alkoholinių pieno kokteilių ir pieno likerių. Atkūrus Nepriklausomybę, kavinė nesugebėjo išsilaikyti. 2009 m. toje pačioje vietoje vėl atvertas „Pieno baras", tačiau nepraėjus nė metams kavinė ir vėl buvo priversta užsidaryti.

21. NEOFRESKA LĖJAI GOLDBERG
Kęstučio g. 16B

Žydų literatūros klasikė, poetė, dramaturgė, Izraelio visuomenės ir kultūros veikėja Leah Goldberg (1911–1970) augo Kaune – lankė Švabės hebrajų gimnaziją, vėliau Lietuvos universitetą, 1935 m. įsikūrė Palestinoje. Kurti L. Goldberg pradėjo apie dvyliktuosius metus. Rašė daugiausia hebrajų ir šiek tiek rusų kalba. Jos kūryba apibūdinama kaip dramatiška, kiek melancholiška, ryškus nepasiekiamos, žeidžiančios meilės motyvas. Kai kuriuose eilėraščiuose atsispindi ir Kaunas. Nemažai jos tekstų paversti dainomis, o asmenybės svarbą Izraelyje liudija faktas, kad poetės portretas puošia 100 šekelių banknotą.

2010 m. ant buvusio Švabės gimnazijos pastato (dabar – Kauno paslaugų verslo darbuotojų profesinio rengimo centras) atidengta Balio Gudo sukurta memorialinė lenta, pasodinta pušaitė. 2020 m. „Istorijų festivalio" metu poetės eilės prabilo ant pastato Kęstučio g. sienos – šį gatvės meno darbą maždaug toje vietoje, kur gyveno Goldbergų šeima, sukūrė Linas Kaziulionis.

22. ŠVČ. SAKRAMENTO (STUDENTŲ) BAŽNYČIA
Vilniaus g. 31

Bažnyčia dabartinėje vietoje atsirado XVII a. kaip dominikonų vienuolyno ansamblio dalis. XIX a. antrojoje pusėje ji perduota stačiatikiams, tarnavo kaip šalia veikiančios valdinės berniukų gimnazijos maldos namai. 1919 m. šventovę sugrąžinus katalikams, laikinai ji tapo Lietuvos kariuomenės garnizono bažnyčia. Atšventintai bažnyčiai suteiktas Švč. Sakramento titulas, ji naudota studentų ir dėstytojų religinėms reikmėms. Okupacijos metais čia veikė kino teatras „Santaka". Atkūrus Nepriklausomybę, jėzuitai buvusio kino teatro kavinės patalpoje įsteigė koplyčią akademiniam jaunimui.

23. AUKŠTŲJŲ KURSŲ RŪMAI (DAB. MAIRONIO UNIVERSITETINĖ GIMNAZIJA)
Gimnazijos g. 3

Lietuva, 1918 m. vasario 16 d. atgavusi politinę nepriklausomybę, vienu svarbiausių uždavinių laikė lietuviško universiteto įkūrimą. Švietimo ministras Juozas Tūbelis nepatvirtino brangaus Aukštųjų kursų projekto, tad, siekdami suteikti teisinį pagrindą aukštosios mokyklos kūrimui ir geriau suorganizuoti visuomenės paramą, inteligentai įkūrė Aukštųjų mokslų draugiją. Iškilmingas Aukštųjų kursų atidarymas įvyko 1920 m. sausio 27 d. Švietimo ministerijos salėje, dabartinėje Maironio gimnazijoje. Paskaitas čia skaitė tarpukario Lietuvos intelektualai. Kadangi kursai gyvavo iš aukų, lėšų trūko ir beveik visi lektoriai turėjo nuolatinį darbą kitose įstaigose, o kursuose dėstė tik po darbo. Šie kursai žymi universiteto kūrimosi pradžią: kūrėsi naujos katedros, telkėsi būsimo universiteto mokslinės pajėgos, kursų klausytojai tapo universiteto studentais. Universitetas veikė šių kursų patalpose ir naudojosi kabinetais, laboratorijomis.

24. BUVĘS KAUNO MIESTO MUZIEJUS
Rotušės a. 18, 19

Sparčiai modernėjančioje Laikinojoje sostinėje senieji miesto simboliai nyko pamažu. Norėdami, kad Kauno savivaldybė kuo greičiau išgyvendintų archajišką „konkę" – arklinį tramvajų – 1929 m. vasario 15 d. studentai vieną vagoną nuvertė nuo bėgių. Paskutinė „konkės" kelionė įvyko 1929 m. balandžio 15 d. Po ceremonijos 5 numeriu pažymėta „konkė" buvo nukelta nuo bėgių ir nutempta į Kauno miesto muziejų. Tačiau ji netapo eksponatu – praėjus porai metų, palikta likimo valiai, „konkė"puvo muziejaus kieme, tapusi šiukšlynu.

25. LIAUDIES NAMAI (NEIŠLIKĘ)
A. Mapu ir Šv. Gertrūdos g. kampas

Studentų ateitininkų abstinentų korporacija „Narsa" įsteigta Lietuvos universitete 1925 m. ir iš pradžių turėjo ramovę Liaudies namuose. Pirmasis „Narsos" leidinys – „Alkoholio įtaka žmogaus temperatūrai". Korporacija palaikė blaivybės idėją ir siekė šviesti visuomenę alkoholio vartojimo ir jo daromos žalos klausimais. Abstinentai taip pat leido žurnalą „Santūra", rengė Baltijos šalių blaiviininkų konferencijas.

27. VDU FIZIKOS IR CHEMIJOS INSTITUTO RŪMAI (NEIŠLIKĘ) IR AKADEMINIO MIESTELIO PROJEKTAS (NEĮGYVENDINTAS)
S. Dariaus ir S. Girėno g. 48

Svarstyta šį institutą ir net visą universitetinį miestelį įkurdinti Žaliakalnyje, tačiau tarpukario verslo elito atstovai broliai Vailokaičiai pasiūlė žemes Linksmadvaryje. Tarptautinį konkursą laimėjo užsieniečiai, bet pasikeitus lokacijai pasikeitė ir sprendimai. Universiteto profesorius ir žiuri narys Mykolas Songaila konkursą laimėjusią idėją transformavo ir pasistengė sukurti tokį statinį, kad šis būtų matomas beveik iš viso Kauno ir taptų Nemuno kairiojo kranto architektūriniu orientyru. Deja, impozantiški instituto rūmai, statyti tarpukariui nebūdingai ilgai, net septynerius metus (darbų sąmata – 2,5 mln. litų), mūsų dienų nesulaukė – jie susprogdinti baigiantis Antrajam pasauliniam karui, o miestelis nespėjo iškilti. „Kaunas 2022" inicijuoto „Istorijų festivalio" metu 2021 m. universiteto pastatas atgijo VR technologijų ir Kauno technologijos universiteto Informatikos fakulteto bei iniciatyvos „Unikalus paveldas" dėka.

28. FUNIKULIERIUS
Amerikos Lietuvių g. 6

Kauniečiai jau naudojosi funikulieriumi į Žaliakalnį, o įrengti antrąjį miestą paskatino Aleksote statomi jau minėti Fizikos ir chemijos rūmai. Juos patogiai pasiekti reikėjo studentams ir dėstytojams, taip pat funikulieriumi norėta paskatinti kraustymąsi į tuo metu daug rečiau apgyvendintą Aleksoto rajoną. Statybos darbus atliko lietuviška bendrovė „Mūras", o vagonus gamino bendrovė „Amlit". Funikulieriaus atidarymo metu 1935 m. gruodžio 5 d. pirmieji jo keleiviai buvo vidaus reikalų ministras J. Čaplikas, Kauno burmistras A. Merkys, viceburmistras S. Rusteika bei kiti garbūs asmenys. Šiandien kelionė funikulieriumi – labiau smagi atrakcija, o tarpukariu tai buvo išties reikalinga naujovė, kasdien juo buvo atliekami 226 reisai.

29. VDU BOTANIKOS SODAS
Ž. E. Žilibero g. 6

Botanikos sodas buvo įsteigtas 1923 m. prie Vytauto Didžiojo universiteto Matematikos-gamtos fakulteto. Vos per kelerius metus Tado Ivanausko ir šveicaro Konstantino Regelio įkurtas sodas tapo svarbia medicinos, farmacijos, biologijos studentų mokomąja baze ir mokslo centru. 1926 m. botanikos sodo kolekcijose jau buvo 4650 augalų rūšių! Botanikos sodo uždavinys buvo ne tik sudaryti sąlygas dirbti mokslo tiriamąjį darbą, bet ir suteikti visuomenei, mokiniams galimybę susipažinti su įdomiais augalais, žadinti susidomėjimą botanika. Tai institucija kuo puikiausiai atlieka ir šiandien. Įdomus faktas – ypač dažnai į Botanikos sodą buvo vykstama, žydint kaktusui Selenicereus grandiflorus – didžiaziedžiui nakteniui, arba Nakties karalienei. Žmonės vėlai vakare lėkdavo pamatyti šio reto grožio. Vėliau net Kabule dirbęs Konstantinas Regelis yra pasakojęs, kad jo sekretorius pranešdavo korespondentams apie tai, kad „šiandien vakare pražys Nakties karalienė".

30. TADO IVANAUSKO OBELYNĖS SODYBA MEMORIALINIS MUZIEJUS
Obelynės g. 2, Ringaudai, Kauno raj.

Gamtininką Tadą Ivanauską žinojo beveik visa Lietuva – nuo pradinuko iki pagyvenusio valstiečio, kuris visada galėjo kreiptis į mokslininką patarimo. Profesorius 1920 m. netoli Ringaudų nusipirko 8 ha žemės – ten pasistatė gyvenamąjį namą, kitus pastatus ir įkūrė Obelynės botanikos parką. Čia buvo sodinami įvairūs svetimų šalių krūmai, medžiai ir taip pamažu sukaupta viena turtingiausių šalies dendrologinių kolekcijų. 1933 m. jis suorganizavo pirmąją kailinių žvėrelių augintojų akcinę bendrovę ir Obelynėje įkūrė fermą. Parkas visuomet buvo atvira vieta studentams, mokytojams, mokiniams, čia buvo galima ne tik pasigrožėti vaizdais, bet ir pasimokyti. Šiandien sodyba yra Kauno rajono muziejaus padalinys, sekantis savo įkūrėjo principais ir požiūriu.

31. „ŽIBURĖLIO" DRAUGIJOS BENDRABUTIS (NEIŠLIKĘS)
Savanorių pr. 75

Bendrabutis, kuriame gyveno nemažai jaunų literatų ir kitų įvairių sričių studentų, prisiminimuose aprašomas kaip nuolatinių nuotykių, spontaniškų kvailiojimų vieta: „Linksmas kūrybiškas pasaulis. Bendroj valgykloj, kieme po beržais ir kambariuose, kur gyveno susikimšę po tris keturius, nuolatos vyko liežuvių varžybos, balalaikų koncertai, pasaulėžiūrinės kautynės, rytmečiais skambėjo įtartino padorumo dainos." Čia, kaip rašė Julius Būtėnas, jaunų studentų būryje didžioji laiko dalis buvo skirta pramogoms, kurių metu didelį vaidmenį atliko ironija ir parodija: vyko inscenizuoti „teismai", improvizuoti literatūros vakarai.

32. VDU KAUNO KLINIKOS (DAB. LSMU LIGONINĖ KAUNO KLINIKOS)
Eivenių g. 2

Didžiausia gydymo įstaiga Lietuvoje – VDU Medicinos fakulteto dekano prof. Vlado Lašo ir jo kolegų idėja. Bendraminčiai siekė įkurti daugiaprofilinę medicinos įstaigą, kurioje vyktų ir pedagoginis bei mokslinis darbas. Per dvejus metus iškilo tarptautinį konkursą laimėjusio prancūzų architekto Urbaine'o Cassano projektuotas kompleksas, turėjęs 663 lovas. Klinikų statyba ir įrengimas kainavo 14 mln. litų, tai buvo vienos stambiausių statybų tarpukario Lietuvoje, o komplekso pastatai sujungti požeminiais koridoriais, kurie naudojami ir šiandien (tiesa, tinklas jau didesnis). Įstaiga pradėjo funkcionuoti 1940 m., o Antrojo pasaulinio karo metu buvo „paslėpta" fasadą padengiant maskuojančiomis spalvomis.

Labas,

metas pasimatuoti tarpukario studento marškinius! Jau šimtas metų, kaip Kaune įkurtas Lietuvos universitetas. Iš šviesiausių šalies ateitimi besirūpinusių protų pasodintos sėklos užaugo trys šiuolaikinės aukštosios mokyklos – Vytauto Didžiojo universitetas, Kauno technologijos universitetas ir Lietuvos sveikatos mokslų universitetas. Ne tik Kauno centre, bet ir atokesnėse miesto dalyse apstu aukštojo mokslo raidą žyminčių pastatų, simbolių, pėdsakų ir istorijų. Juk ir šiandien Kaunas – studentų miestas! Kviečiame drauge pasivaikščioti pirmųjų Lietuvos universiteto studentų ir dėstytojų keliais ir sužinoti, kur ir kaip buvo dedami pamatai šiandienos Lietuvai. Pikantiškų istorijų taip pat pažadame – koks gi studentavimas be vieno kito nuotykio?

IŠLEISTA 2022

Maršrutą „Tarpukario studentas“ parengėme kartu su VDU Academia cum laude individualiųjų studijų studentais Karina Korsakova ir Povilu Mikalausku ir jų kuratoriumi Domu Boguševičiumi.

DAUGIAU KAUNASTIŠKŲ MARŠRUTŲ

Daugiau įdomių Kauno vietų, asmenybių, istorijų rasite kituose teminiuose „It's Kaunastic“ maršrutuose

„Sienografo užrašai“
„Litvakų peizažas“
„Sugiharos keliu“
„Žaliakalnis“
„Kauniukas“
„Kaunastiška biblioteka“
„Čempionų miestas“
„Ciao, Kaunas“
„Welcome to Kaunas“
„Vilijampolės litvakai“
„Pasijusk Mickevičium“
„Vizos gyvenimui“
„Etniniai pėdsakai“
„Panoraminis Kaunas“
„Skandinaviška popietė“
„Žalias miestas“

Nemokamų leidinių ieškokite „Kaunas IN“ turizmo informacijos centre (Laisvės al. 36, Kaunas), turizmui draugiškose vietose (jos pažymėtos lipdukais „Tourism Information Friendly“) arba visit.kaunas.lt.
Šį ir daugiau skaitmenizuotų maršrutų rasite: kaunastika.lt

NAUDINGOS GROTAŽYMĖS

#kaunastic #visitkaunas #kaunaspilnas #kaunas2022

100 Lietuvos universitetui 1922–2022

TURIZMO INFORMACIJA

„KAUNAS IN“

Laisvės al. 36, Kaunas | +37061650991
info@kaunasin.lt | visit.kaunas.lt

VYTAUTO DIDŽIOJO UNIVERSITETAS
MCMXXII